

HØJESTERETS DOM

afsagt fredag den 5. april 2013

Sag 82/2011

(2. afdeling)

LCC Holding A/S

(advokat Michael Christiani Havemann)

mod

Smythe Shipping Inc.

og

Alga Shipping Co. Ltd.

(advokat Mathias Steinø for begge)

I tidligere instans er afsagt dom af SØ- og Handelsretten den 11. marts 2011.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Per Walsøe, Jytte Scharling, Marianne Højgaard Pedersen, Henrik Waaben og Kurt Rasmussen.

Påstande

Appellanten, LCC Holding A/S, har gentaget sine påstande om frifindelse og om betaling af 1,5 mio. kr. med procesrente fra den 2. december 2008.

De indstævnte, Smythe Shipping Inc. og Alga Shipping Co. Ltd., har påstået stadfæstelse med den ændring, at der tilkendes procesrente fra den 14. oktober 2008.

Anbringender

LCC Holding har gjort gældende, at Smythe Shipping og Alga Shippings afbrydelse af samarbejdet var uberettiget. Der er ikke dokumenteret en aktuel eller anteciperet misligholdelse af parternes samarbejde. Bevisbyrden herfor påhviler rederierne, og de har ikke løftet den. Preben Hoielt havde tilstrækkelig forretningsmæssig erfaring, og kredsen af faste kunder udgjorde alene 10-15 virksomheder. Det er ikke dokumenteret, at Tommy Sund Nielsen blev

bortvist ved mødet den 16. januar 2008, jf. herved også det nu fremlagte brev af 17. januar 2008 fra LCC's advokat til Tommy Sund Niensens advokat. En eventuel bortvisning har i øvrigt ikke betydning for LCC's krav. Det var først efter ophævelsen den 31. januar 2008, at Preben Hoielt blev klar over, at begge nøglemedarbejdere ville forlade virksomheden. Smythe Shipping og Alga Shipping har ved deres ophævelse og medvirken ved fratrædelsen af LCC's tidligere ansatte udvist grov illoyalitet og har handlet i strid med markedsføringslovens §§ 1 og 19. Genrikh Petrovskiy har således indgået en aftale direkte med LCC's kerneansatte om at ville overlade forretningerne til dem, og aftalen herom må være indgået inden den 31. januar 2008. Smythe Shipping og Alga Shipping har herved fjernet størstedelen af grundlaget for LCC's virksomhed. Petrovskiy holdt erhvervsmæssig kontakt med Tommy Sund Nielsen, også efter at denne ifølge sin forklaring anså sig som bortvist. Perioden fra 16. til 31. januar 2008 blev brugt til at etablere den nye konkurrerende virksomhed samt til at sikre, at det betydelige udestående hos LCC blev overført til Smythe Shipping og Alga Shipping. Aftalen mellem Tommy Sund Nielsen og rederierne har påført LCC betydelige tab, og rederierne har udnyttet forretningshemmeligheder hos LCC i form af kundekontakter opnået i strid med markedsføringslovens § 19.

LCC har yderligere gjort gældende, at en opsigelse af samarbejdet alene kunne ske med rimeligt varsel på 12 måneder. Det er uden betydning, at der ikke er indgået en skriftlig aftale, da der var tale om et fast løbende samarbejde, hvor LCC havde indrettet sig på at formidle og udføre fragtaftaler for Smythe Shipping og Alga Shipping. Rederierne skal derfor betale erstatning med et beløb, der svarer til indtjeningen i en periode på 12 måneder som følge af den uberettigede ophævelse. Hertil kommer, at der skal betales godtgørelse for goodwill i overensstemmelse med almindelige obligationsretlige regler efter princippet i handelsagentlovens § 25. LCC har som befragter stedse været i et tæt samarbejde med Smythe Shipping og Alga Shipping samt formidlet og udført fragtaftaler i mere end 10 år i eget navn mod løbende provision. Hertil kommer, at LCC til tider fungerede som disponerende reder, og samarbejdet må sidestilles med et agent- eller eneforhandlerforhold. Det var endvidere LCC, der fra starten finansierede og var afgørende for etableringen af rederierne. Det er ikke afgørende, at den daglige kontakt mellem parterne skete via Tommy Sund Nielsen. Det bestrides, at LCC allerede har fået erstatning ved det forlig, der i august 2008 blev indgået med Tommy Sund Nielsen.

Smythe Shipping og Alga Shipping har gjort gældende, at der ikke foreligger et ansvarsgrundlag, idet rederierne var berettigede til at bringe samarbejdet til ophør som følge af aktuel eller anteciperet misligholdelse. Det var afgørende for rederierne, at de kunne fortsætte driften, og at Tommy Sund Nielsen med sit særlige branchekendskab fortsat kunne stå for befragtning mv. Da Tommy Sund Nielsen forlod LCC, og da dette selskab ikke gjorde forsøg på at få ham tilbage eller at sætte en lige så kapabel mand i hans sted, var det berettiget at opheve samarbejdet. Hertil kommer, at rederierne som kunder havde fri adgang til at vælge, hvor skibene skulle befragtes. Rederierne var således ikke forpligtede til at lade skibene befragte af LCC, og der var i øvrigt ikke en skriftlig aftale med eneret, opsigelsesvarsel mv. Petrovskiy har ikke været involveret i de interne stridigheder mellem LCC og de ansatte. Der er i august 2008 indgået et forlig mellem LCC og de tidligere ansatte, og LCC har herved fået dækning for et muligt krav. Hvis LCC får medhold i sin påstand i denne sag, vil der være tale om dobbeltdækning.

Smythe Shipping og Alga Shipping har yderligere gjort gældende, at LCC ikke kan få godtgørelse for goodwill, da handelsagentloven ikke finder anvendelse, og da almindelige obligationsretlige grundsætninger ikke hjemler en sådan godtgørelse. Det fremgår således af forarbejderne til handelsagentloven, at speditører og skibsmæglere ikke er omfattet af loven, og særreglen i handelsagentloven om goodwill kan ikke anvendes analogt. Hertil kommer, at heller ikke markedsføringslovens §§ 1 og 19 er anvendelige i denne sag.

Der kræves procesrente fra den 14. oktober 2008, hvor sagen blev anlagt ved Retten på Frederiksberg, jf. rentelovens § 3, stk. 4. Den 28. april 2009 var datoen for henvisning til Sø- og Handelsretten.

Supplerende sagsfremstilling

Efter mødet den 16. januar 2008 hos statsautoriseret revisor Frans Thomsen sendte advokat Michael Christiani Havemann på vegne af LCC et brev til Tommy Sund Niensens advokat, advokat Carsten Eriksen. Det hedder i brevet bl.a.:

”Preben Hoielt har rettet henvendelse til mig og bedt mig varetage selskabets interesser i anledning af de uoverensstemmelser med Deres klient, Tommy Sund Nielsen, som De og han gav udtryk for under og i forlængelse af mødet i går på statsautoriseret revisor Frans Thomsens kontor.

Formålet med mødet, hvori De deltog for og med Tommy Sund Nielsen, var at drøfte et generationsskifte af shippingaktiviteten med udgangspunkt i Frans Thomsens notat af 14. januar 2008.

Jeg har forstået, at De efter Frans Thomsens gennemgang af oplægget på vegne af Tommy Sund Nielsen tilkendegav, at Frans Thomsens oplæg var en mulighed, mens en anden mulighed var, at Deres klient sammen med selskabets anden medarbejder, Hans V. Olsen, startede en ny virksomhed fra grunden med Avedøre Shipping A/S' aktiviteter og forretningsforbindelser. De angav, at denne model – i forhold til Frans Thomsens oplæg – for Deres klient havde den fordel at være gratis.

Frans Thomsen gav udtryk for, at det for ham lød som dårlig rådgivning at skabe ny virksomhed på en sådan måde. Deres klient rejste sig derpå og forlod umiddelbart mødet uden kommentarer efterfulgt af Dem.

Herefter indfandt Tommy Sund Nielsen sig i går eftermiddags på selskabets kontor, hvor han over for Hans V. Olsen oplyste, at han var blevet "bortvist og fritstillet". Denne "oplysning" har intet på sig, idet Deres klient hverken er blevet opsagt eller bortvist og derfor naturligvis ej heller fritstillet.

Med nærværende skal jeg således slå fast, at Deres klients ansættelsesforhold består uændret. Da Deres klient øjensynligt er stærkt følelsesmæssigt påvirket, er Preben Hoielt indforstået med, at Deres klient indtil videre – foreløbig til og med den 25. ds. – afholder ferie.

I anledning af Deres tilkendegivelser om etablering af konkurrerende virksomhed, henleder jeg opmærksomheden på markedsføringslovens §§ 1 og 19..."

Af retsbogen for Retten i Lyngby for den 28. august 2008 fremgår, at der mellem bl.a.

Tommy Sund Nielsen og LCC blev indgået forlig om, at Tommy Sund Niensens selskaber skulle betale i alt 700.000 kr. til LCC, og at LCC som en del af forliget bl.a. skulle hæve forbudssagerne mod de to tidligere ansatte og en erstatningssag mod Tommy Sund Nielsen.

Forklaringer

Til brug for Højesteret er der afgivet supplerende forklaring af Preben Hoielt og Tommy Sund Nielsen.

Preben Hoielt har forklaret bl.a., at når han i Sø- og Handelsretten forklarede, at han godt kunne forstå, at rederierne helst ville fortsætte med at få sine skibe befragtet af Tommy Sund Nielsen, var det fordi, der var en tættere kontakt mellem Tommy Sund Nielsen og rederierne end mellem rederierne og ham. Tommy Sund Nielsen var også mere kapabel til befragtning af skibene, end han var. Det ændrer dog ikke på, at rederierne uden grund og uden varsel op-

sagde et 17-årigt tæt samarbejde. Tommy Sund Nielsen blev ikke bortvist eller fyret på mødet den 16. januar 2008, og det er korrekt gengivet, når der i hans forklaring står, at statsautoriseret revisor Frans Thomsen ikke kunne bortvise Tommy Sund Nielsen, og at der ikke blev sagt noget, der kunne forstås i den retning. Advokat Carsten Eriksens forklaring om det passerede på mødet den 16. januar 2008 er ikke korrekt. Hans revisor blev vred, fordi han havde lavet et stort arbejde med generationsskiftet, men det er ikke korrekt, at han sagde, at Tommy Sund Nielsen ikke skulle møde på arbejde næste morgen. Han har heller ikke hørt, at Tommy Sund Nielsen blev bedt om at aflevere sine nøgler.

Western Shippings direktør Genrikh Petrovskiy fik i 1995 mulighed for at købe nogle skibe ud af rederiet. LCC servicerede på dette tidspunkt Western Shipping. LCC finansierede købet af disse skibe med den fulde købesum og finansierede også den efterfølgende drift af skibene, herunder betaling af værftsregninger. Petrovskiy var opdragsgiver, men fakturaerne fra værftet blev sendt til LCC. Det var ganske usædvanligt, men de gjorde det for at holde Petrovskiy bundet til LCC, der finansierede med i alt 4-5 mio. kr. LCC var rederiernes forlængede arm. Det skal forstås på den måde, at det var LCC, som skaffede laster, betalte havnepenge, stillede garantier, og stod for alt det økonomiske. LCC var i realiteten disponerende rederi, idet de varetog alt, på nær teknisk management, som blev varetaget af Petrovskiy. Når LCC tog en last ind, skulle det ikke først afklares med Petrovskiy. LCC kunne også betegnes korresponderende reder. De havde underagenter i de forskellige havne, som optrådte på vegne af LCC.

Han tog personligt del i forhandlingerne med Petrovskiy, herunder finansiering af skibene, terms and conditions og havde kontakt til Petrovskiy. Han deltog i agenturet fra sidelinjen, men han tog dog ikke del i den daglige drift, og var ikke involveret i befragtingen. Han havde kontakt til en kunde, Veklokoks, som han kendte fra gammel tid. Han deltog i et årligt møde med denne kunde, men havde derudover ikke kontakt med kunderne. Det var en helt sædvanlig virksomhedskonstruktion.

Han ved ikke, hvorfor Tommy Sund Nielsen reagerede så kraftigt på oplægget og udeblev fra arbejdet den følgende dag. Advokat Michael Christiani Havemann skrev et brev til Tommy Sund Nielsens advokat den 17. januar 2008, hvori det blev præciseret, at Tommy Sund Nielsen ikke var fyret eller bortvist. Han foreslog, at Tommy Sund Nielsen holdt en uges ferie, hvor han kunne komme ovenpå og slappe af, og at han derefter vendte tilbage på arbejdet den

25. januar 2008. Han havde ikke kontakt med Tommy Sund Nielsen i dagene efter den 16. januar 2008, da han ville give denne lidt fred og ro. Han havde kontakt til Petrovskiy, som var bekendt med forløbet på mødet. Petrovskiy håbede, at Tommy Sund Nielsen ville vende tilbage til LCC. Hans Olsen, som også havde kontakt med Tommy Sund Nielsen, sagde, at han gik ud fra, at denne ville vende tilbage til arbejdet. Tommy Sund Nielsen havde jo også nøgler til firmaet og kørte i en firmabil. Den 17. januar 2008 meddelte Petrovskiy ladningsejerne, at alle betalinger fremover skulle ske til Petrovskiy og ikke til LCC. Petrovskiy underrettede ikke ham herom, men fortalte det til Hans Olsen, som videregav beskeden til ham. Han bad herefter Hans Olsen om at overføre størstedelen af indeståendet på ca. 4-5 mio. kr. til Petrovskiy, da det var hans penge. Den 25. januar 2008 var der en firmasammenkomst, hvor Hans Olsen bekræftede, at Tommy Sund Nielsen ville komme tilbage efter ferien.

Han tog til Spanien den 26. januar 2008 om morgenen, og det er således ikke korrekt, som det er anført i Sø- og Handelsrettens præmisser, at han var Spanien i dagene efter mødet den 16. januar 2008. Han var under sit ophold i Spanien i daglig kontakt med Hans Olsen, og han var også i kontakt med Petrovskiy.

Han skaffede ikke ny beskæftigelse til skibene efterfølgende, da det var meget uklart, om Tommy Sund Nielsen ville vende tilbage til sin stilling. Han ville have gjort det, hvis Tommy Sund Nielsen havde meldt klart ud, at han ikke ville vende tilbage. Såfremt Tommy Sund Nielsen havde meldt klart ud, ville LCC have været i stand til fortsat at kunne servicere Petrovskiys skibe. Han tog dog kontakt til to selskaber for at forsøge at skaffe nye medarbejdere, som kunne stå for det daglige arbejde. De to selskaber var Motorships Agencies og Shipping.dk i Køge. Han sidder i bestyrelsen i Motorships Agencies, som er et linjeagentur. De fragter alle former for gods, men skibene er ikke bulk skibe designet til at fragte 3.000 tons bulk gods. Shipping.dk i Køge kendte han fra tidligere, da de havde drøftet at indgå i et kontorfællesskab. Han talte med dem om muligheden for at skaffe medarbejdere til at stå for den daglige drift eller muligheden for, at Shipping.dk kunne stå for befragtningen.

På tidspunktet for Petrovskiys opsigelse af samarbejdet den 31. januar 2008 havde Petrovskiy 6 skibe, som alle var bulk skibe. Skibene sejler ikke lange rejser, men sejler primært i Østersøen med en varighed på 3-4 dage. Skibene var disponeret inden for en 2-3 ugers periode. Petrovskiys skibe havde ca. 15-20 store faste kunder at sejle for. Det var en kundeportefølje,

som var blevet opbygget af LCC. Petrovskiys skibe fragtede bl.a. jern, korn, kul mv., og der var ikke tale om et specielt marked. Der er mange, der beskæftiger sig med den slags trafik, som blev udført af Petrovskiys skibe. Han kan nævne Gotfred Jensen i Århus, Baltic Shipping og Shipping.dk i Køge.

Tommy Sund Nielsen har supplerende forklaret bl.a., at da han i 1991 blev ansat hos LCC, tog han nogle af kunderne med sig over i LCC, herunder Avedøre Shipping, der blev en division i LCC. I sin tid kaldte han selskabet for Avedøre Shipping med det formål at få Avedøreværket som kunde. Værket havde brug for skibe med kul, og de havde brug for agenter. Det var sådan shippingforretningen startede, og samarbejdet med Avedøreværket varede i 4 år. Herefter var han nødt til at finde på noget andet. Han fik kontakt til Petrovskiy, og de indgik i et samarbejde om befragtning af Western Shippings skibe. I 1998 købte Petrovskiy sit første skib "Anton" af Western Shipping. Forud herfor var skibene alle ejet af Western Shipping. Preben Hoielt kom først ind i billedet, da Petrovskiy skulle låne penge til at finansiere købet af skibene. Preben Hoielt deltog ikke i driften af Avedøre Shipping, og han deltog i det hele taget ikke i shippingaktiviteter, ligesom han ikke deltog i befragtningen af Petrovskiys skibe. Preben Hoielt var beskæftiget med aktiviteter i sin kemikalievirksomhed. Befragtningen af Petrovskiys skibe bestod bl.a. i at holde skibene beskæftigede. Selve agenturdelen bestod i betaling af havnepenge, bestilling af olie mv. LCC stod for alt på nær den tekniske management og for besætningen.

Når han skal skaffe last, sender han en liste ud til handelsfirmaer og mæglere. Hvis han har et ledigt skib, kan han typisk skrive ud til 120 forskellige firmaer. Det er et netværk, som han har opbygget, siden han startede i branchen for 48 år siden. Hvis han har et ledigt skib i Grenå, så ved han, hvem han kan ringe til. Det er baseret på personlige relationer, og det er de færreste, som vil handle med folk, som de ikke kender. Der er tale om udbud og efterspørgsel. Hvis der er for mange ledige skibe, er det rederne som ringer rundt til ladningsejere og mæglere og omvendt, hvis der er for få skibe. Preben Hoielt ville ikke have været i stand til at befragte Petrovskiys skibe, da han ikke har kendskab til skibene, herunder hvad skibene kan sejle med. Preben Hoielt kunne have spurgt Gotfred Jensen i Århus, men han ville nok ikke have assisteret, da vidnet også har samarbejdet med dem. Det afgørende ville da også være, hvem Petrovskiy ville have som befragter.

LCC havde en kerne af faste kunder. Der var tale om 10-15 kunder, og derudover havde de enkeltstående kontrakter på spotmarkedet. De faste kunder er kommet til løbende. Nogle af kunderne havde været kunder også før 1991 og var blot fulgt med Petrovskiys skibe over i LCC. Det var blandt andet Gotfred Jensen og Copenhagen Merchants. Veklokoks var ikke en stor kunde. I første kvartal 2012 har der været en rejse for Veklokoks og 3-4 rejser sidste år. Det var tidligere en stor kunde, men ikke længere.

Han følte efter bortvisningen et vist ansvar for Petrovskiys skibe, hvorfor han var i løbende kontakt med Petrovskiy. I perioden fra 17. til 28. januar 2008 gjorde han Petrovskiy opmærksom på, at han havde til hensigt at starte sit eget selskab. Han ville give Petrovskiy en mulighed for at skifte befragter. Petrovskiy ville tænke over det. Han kan forestille sig, at Petrovskiy var bange for, at han ikke ville få sine penge ud af LCC, hvis han skiftede over til Alga Chartering. Petrovskiy ville prøve at få en klar udmelding fra Preben Hoielt om, hvorvidt LCC fortsat kunne beskæftige skibene. Den 31. januar 2008 meddelte Petrovskiy, at han ville skifte over til Alga Chartering. De aftalte ikke terms and conditions, men fortsatte blot på samme vilkår som tidligere. Selskabet befragter Petrovskiys tilbageværende skibe, og han har genoptaget klarering af skibene. Arbejdet svarer til det arbejde, som han udførte hos LCC. Han ved ikke, hvornår Petrovskiy fik udbetalt den væsentligste del af sit indestående hos LCC. Han vidste, at Petrovskiy havde penge til gode, men ikke hvor meget. Han vidste hvilke fragter, der var udført, og hvad der skulle indbetales. Han havde kontakt med Hans Olsen i perioden fra 17. til 31. januar 2008. Hans Olsen fortalte ham ikke, at der var overført penge til Petrovskiy, og de talte heller ikke om, at Hans Olsen skulle skifte over til ham. Det talte de først om den 31. januar 2008, hvor Hans Olsen havde sagt op.

Han har betalt 700.000 kr. i erstatning som del af et forlig. Det gjorde han alene, fordi han gerne ville have sagen afsluttet, så han kunne komme videre.

Højesterets begrundelse og resultat

LCC Holding A/S' befragtning af Smythe Shipping Inc. og Alga Shipping Co. Ltd.'s skibe blev primært varetaget af Tommy Sund Nielsen, der havde været ansat i virksomheden siden 1991. Rederierne, der blev etableret af Genrikh Petrovskiy i perioden 1997-2000 med finansiel bistand fra LCC, var LCC's væsentligste kunder.

I forbindelse med drøftelser i januar 2008 om Tommy Sund Nielsens indtræden som medejer af LCC opstod der uoverensstemmelser mellem Tommy Sund Nielsen og Preben Hoielt, der er enejer af og direktør i LCC. Disse uoverensstemmelser resulterede i, at Tommy Sund Nielsen ikke arbejdede i virksomheden efter den 16. januar 2008. Tommy Sund Nielsen etablerede i slutningen af januar 2008 to selskaber, som overtog Smythe Shipping og Alga Shipping som kunder. Fra den 1. marts 2008 blev også Hans Olsen, der indtil da havde været ansat i LCC, ansat i Tommy Sund Nielsens nye driftsselskab. LCC anlagde forbuds- og erstatningssager mod Tommy Sund Nielsen og Hans Olsen. Disse sager blev forligt ved, at Tommy Sund Nielsens selskaber påtog sig at betale erstatning til LCC.

Som følge af, at Tommy Sund Nielsen ikke længere arbejdede i LCC, meddelte Petrovskiy ved brev af 31. januar 2008, at samarbejdet med LCC måtte ophøre, og at Tommy Sund Nielsen fremover ville varetage befragtningen.

Højesteret tiltræder, at det ikke er godtgjort, at Smythe Shipping og Alga Shipping har medvirket til, at Tommy Sund Nielsen etablerede konkurrerende virksomhed. Rederierne har derfor ikke i kraft heraf pådraget sig et ansvar over for LCC, herunder for Tommy Sund Nielsens eventuelle overtrædelse af markedsføringsloven.

Der forelå ingen samarbejdsaftale mellem LCC og rederierne. Der var således ikke aftalt noget opsigelsesvarsel eller indgået aftale om, at LCC havde eneret til at anvise fragt til rederierne. Højesteret finder, at Smythe Shipping og Alga Shipping var berettigede til som sket at meddele LCC, at selskabet ikke fremover skulle stå for befragtning af rederiernes skibe.

Højesteret tager herefter rederiernes påstand til følge.

Thi kendes for ret:

Sø- og Handelsrettens dom stadfæstes med den ændring, at beløbet forrentes fra den 14. oktober 2008.

Smythe Shipping Inc. og Alga Shipping Co. Ltd frifindes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal LCC Holding A/S betale i alt 100.000 kr. til Smythe Shipping Inc. og Alga Shipping Co. Ltd.

De idømte beløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse.

Sagsomkostningsbeløbene forrentes efter rentelovens § 8 a.